

DDR Museum Monnickendam exposeert in Bibliotheek Amsterdam

Noord-Hollands Dagblad 07-11-09

De bordkartonnen werkelijkheid van de DDR

AMSTERDAM - Het DDR Museum in Monnickendam slaat de vleugels uit. De val van de Berlijnse muur, twintig jaar geleden, wordt herdacht met een expositie in de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA). Oud-minister Ben Bot opent de tentoonstelling dinsdag.

Een curieuze foto: Friso de Zeeuw – oprichter van het DDR Museum – zit met een hamertje voor de muur in Berlijn. Het is december 1989, een maand ná de val van de muur op 9 november. „De grootste fout van mijn leven”, zegt De Zeeuw. „Ik had direct op 10 november moeten gaan, dan had ik het echt meebeleefd.”

In een van de vitrines ligt een flink brokstuk van de muur, tussen vele andere DDR-memorabilia. Zoals het beruchte 'Schiessbefehl', het bevel om te schieten op mensen die vluchten. Of een theeservies naar Oost-Duits ontwerp.

Voor de gelegenheid is het museum dat Friso en Thea de Zeeuw thuis in Monnickendam hebben, verhuisd naar de OBA. Maar de expositie is ook anders dan het museum: 'veel beeld, weinig tekst', is het motto. De grote lijnen worden geschetst aan de hand van de bizarre tegenstellingen die je in de DDR aantrof. Zo kon je, als in ieder land, goederen bestellen bij een postorderbedrijf. Maar je bestelling arriveerde nooit: de spullen waren er simpelweg niet. Een typisch voorbeeld van de 'bordkartonnen werkelijkheid' in de DDR, zoals Friso de Zeeuw het noemt.

Het DDR-virus besmette hem in 1985, tijdens zijn eerste bezoek aan Berlijn. De absurditeit van het regime, zijn interesse in politiek en zijn verzamelwoede kwamen in die fascinatie sa-

Friso de Zeeuw exposeert met zijn DDR Museum in de Centrale Bibliotheek van Amsterdam.

FOTO ELLA TILGENKAMP

men. Vier jaar later viel de muur ook nog eens om. „Een ingrijpende gebeurtenis”, zegt De Zeeuw. „Allereerst voor de Oost-Duitsers zelf. Het was een stille revolutie die de verhoudingen in Europa beslissend beïnvloed heeft. Het IJzeren Gordijn en het communisme zijn verdwenen. De impact daarvan is nauwelijks te onderschatten.” De Zeeuw is anders naar de

DDR gaan kijken. De honderden mensen die hij gesproken heeft hebben hem meer oog gegeven voor hoe men onder de dictatuur leefde. „Het is interessant om te zien hoe mensen hun eigen koers volgen en meeveren met het regime. Wat is het moment dat je niet meer meedoet? Terwijl 'nee' zeggen altijd repercussies heeft. Dat levert altijd dilemma's op.”

Zo ontstaat een genuanceerder beeld dan we als buitenstaander vaak hebben. „Voor velen is de DDR de onrechtstaat, maar de meeste Oost-Duitsers willen er zo niet over praten. Zelfs diegenen niet die veel last hebben gehad van het regime. Aan hun oordeel hecht ik veel waarde.”

Het verklaart wellicht ook de hunkering van sommigen naar

de oude DDR. „Als je nu werkeloos bent kan ik dat wel volgen, al deel ik de conclusie niet. Ik denk dat tien, twintig procent er nog zo over denkt, 75 procent vindt het nu beter. Het is een debat dat in Duitsland steeds weer opleeft.”

De Zeeuw verzamelt gestaag door. Met zijn vrouw struint hij vlooienmarkten af. Veel spullen krijgt hij van Nederlanders die

Achter de Muur

De tentoonstelling 'Achter de Muur' is tot 1 februari te zien op de derde etage van de Openbare Bibliotheek Amsterdam (Oosterdokskade 143). Een boekje over de DDR is gratis verkrijgbaar. De expositie wordt aangevuld met een fototentoonstelling die wordt verzorgd door het Duits verkeersbureau, 'Een ogenblik in Duitsland'. Begin dit jaar legden 31 Europese fotografen plekken vast waar het huidige Duitsland en typische kenmerken van de voormalige DDR nog steeds samenkomen. Hun foto's worden getoond. Er is onder meer werk van de Nederlandse fotografe Karijn Kakebeke.

ooid de DDR bezochten en daar de verplichte hoeveelheid Ost-Marken uitgaven aan boeken en lp's van Gisela May. De Zeeuw heeft die al ruimschoots, dus wat nog binnenkomt gaat in de museumwinkel. Heel soms komt een Oost-Duitser met een bijzonder stuk, zoals een persoonlijke briefwisseling tussen een werkeloze docente en minister Margot Honecker van onderwijs.

Eén DDR-icoon ontbreekt nog: De Zeeuw bezit geen Trabant. Zij vrouw wil het niet hebben, eeuwig zo'n wagen op de oprit. Dat doet pijn, erkent De Zeeuw met een glimlach. „Maar eens zal het er van komen.”

Een troost: hij heeft wel een MZ-motor. Die staat bij de entree van bibliotheek.